

เพิ่มมูลค่ากลางสาตเพื่อปากท้องเกษตรกร

อุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรปลูกกลางสาตมากที่สุดในประเทศ แต่ช่วงปีสองปีนี้กลางสาตกลับมีราคาตกต่ำมากที่สุด เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 5-8 บาทในขณะที่ต้นทุนอยู่ที่กิโลกรัมละ 22 บาท ทำให้เกษตรกรจำนวนมาก อยากรจะทิ้งสวน

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้นักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ศึกษาวิจัยเรื่องกลางสาตอุตรดิตถ์ หลายโครงการด้วยกัน

ปิยวรรณ ปาลาศ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ หัวหน้าโครงการวิจัย กระบวนการวิจัย เพื่อการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ด้วยผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ของจังหวัดอุตรดิตถ์สู่การต่อยอดเชิงพาณิชย์:กรณีศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์ บอกว่า ทางมหาวิทยาลัยได้โจทย์จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ (Signature product) ของจังหวัดอุตรดิตถ์

ที่ผ่านมามหาวิทยาลัย เคยวิจัย เรื่องทุเรียนหลงลับแลและหลินลับแล จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง มาแล้ว คราวนี้จึงเล็งไปที่กลางสาต ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวกำลังประสบปัญหา หลายด้าน ผลผลิตที่ออกมาพร้อมๆ กัน ทำให้ราคาตกต่ำ เกษตรกรขาดแรงจูงใจ ในการจัดการสวน เนื่องจากผลตอบแทนไม่คุ้มค่า และขาดองค์ความรู้ในการแก้ปัญหา ทำให้เด็กรุ่นใหม่ๆ เริ่มไม่รู้จักกลางสาต ซึ่งประเด็นนี้ เป็นความท้าทายต่อนักวิจัยอย่างมาก

"เราทำการวิจัยทั้งเชิงพื้นที่และ เชิงพาณิชย์ เพื่อการอนุรักษ์ และการ สร้างคุณค่าให้กับกลางสาต การมองถึง ผู้ประกอบการที่เป็น Social Enterprise และสิ่งสำคัญที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ ต้องเน้น กระบวนการขับเคลื่อนโดยใช้หลักการ Social engagement เพื่อให้กลางสาตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี อัตลักษณ์ ไม่ได้ มองว่ากลางสาตเป็นแค่สินค้า แต่เรามองถึงการบริการ ตลอดจนสามารถสร้างอาชีพ สร้างเครือข่ายกระจายรายได้ ให้กับคนในพื้นที่ได้ด้วย"

สิ่งที่ทีมวิจัยทำ ก็คือ การกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ เรื่องการจัดการผลผลิตให้ได้คุณภาพ มีลักษณะ ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค มีการสร้างความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์กลางสาต นอกจากการขายผลสด ยังทำการค้า กับตลาดเฉพาะ (Niche market) ที่มีความต้องการสินค้าพรีเมียม โดยการจัดการกับระบบการผลิต คุณภาพที่ต้นทาง เพื่อให้ได้กลางสาตรสชาติหวาน

นอกจากนี้ยังมีการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้วยระบบ PGS Organic มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลางสาตให้มีมูลค่าสูงขึ้น ทั้งส่วนที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร โดยใช้การตลาดนำก่อนที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์

"การสร้างผู้ประกอบการที่มีวิธีคิดเพื่อสังคม จะนำไปสู่การประกอบการแบบ Social Enterpriseในพื้นที่ จึงต้องมี การสร้างแบรนด์สื่อสารทางการตลาด และการศึกษาช่องทางตลาดจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในป่าวน เกษตร" อาจารย์ปิยวรรณ กล่าวและว่า การเพิ่มมูลค่าของกลางสาต ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะเชื่อมกับ ผู้ประกอบการ โดยใช้กลไกตลาดเป็นตัวนำ

"เราดึงศาสตร์ต่างๆ ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และภูมิปัญญาของชุมชนมาช่วยกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ศึกษาถึงคุณลักษณะ คุณสมบัติทางกายภาพ และชีวภาพต่างๆ ของกลางสาต เพื่อ หาอัตลักษณ์ของกลางสาต"

อาจารย์ปิยวรรณ บอกว่า การศึกษาลักษณะเฉพาะของกลางสาตให้ลึกลงไป สามารถนำมาพัฒนาเป็น ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าได้หลากหลาย ทั้งน้ำกลางสาต สเลอบีกลางสาต ที่มีคุณค่าทางอาหาร ให้วิตามินซีสูง ตลอดจน การมีสารต้านอนุมูลอิสระ ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์บำรุงผิว ทั้งซีรัม โลชั่น สบู่ และถ่านสปา จากกลางสาตทั้งเปลือก เนื้อ ผล และเมล็ด ทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้คนในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 9.75 ล้านบาท จากการขายเฟรนไชส์ และผู้ประกอบการเครื่องสำอาง ออร์แกนิกส์ที่สนใจ Intermediate product จากกลางสาต ไปเป็นสารตั้งต้น ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้ยังมีการสร้างเรื่องราวจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ สร้างแบรนด์ โดยบริษัท ยินดีดีไซน์ มาช่วย สร้างแรงบันดาลใจ ให้กับทีมวิจัยและพื้นที่ จนเกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจำนวนมากให้ความสนใจ

ที่สำคัญโครงการยังสามารถสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์กลางสาต จนเกิดการจัดตั้งชมรมคนรักกลางสาตขึ้น มีระบบและกลไกของกลุ่มในการควบคุมมาตรฐาน การผลิตกลางสาตคุณภาพของเกษตรกร เพื่อที่จะส่งให้ร้านเล มอนฟาร์ม โดยมีผู้ประกอบการ Farmer shop ในการรับและกระจายสินค้า

ภายหลังจากดำเนินโครงการ สิ่งที่เกิดขึ้น คือ ราคากลางสาตสูงขึ้นจาก กิโลกรัมละ 8 บาทในปี พ.ศ. 2560 เป็นกิโลกรัมละ 20 บาท จากการผลิตกลางสาตคุณภาพด้วยองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แสดงให้เห็นถึงการสร้างรายได้ของกลางสาตเพิ่มขึ้นถึง 150 เปอร์เซ็นต์

และในปี พ.ศ.2561 ทางร้าน เลมอนฟาร์ม ยังสั่งซื้อกลางสาตของอุตรดิตถ์มากกว่า 20 ตัน เมื่อคิดเป็นมูลค่าอยู่ที่ประมาณ 1.1 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีการสานประโยชน์จากการสื่อสารด้านการตลาด โดยใช้กลไกวารสารของร้านเลมอนฟาร์มในการที่จะโฆษณาให้คนหันมาบริโภคกลางสาต ช่วยอนุรักษ์ป่าไม้

"ผู้บริโภคจึงไม่ใช่แค่ซื้อเพราะอยากลองทานกลางสาตอุตรดิตถ์แต่พวกเขายังได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ป่าฝืนป่าในระบบวนเกษตรที่มีกลางสาตอยู่ 556 ไร่ ด้วยวิธีการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่าอย่างยั่งยืน" อาจารย์ปิยวรรณ กล่าว

ที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 8 พฤศจิกายน 2561